

Innst. S. nr. 53

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument nr. 8:1 (2006-2007) og Dokument nr. 8:2 (2006-2007)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Kjell Ingolf Ropstad om at personer som anses som unge uføre kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet, og representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og Robert Eriksson om å fjerne begrensningen for unge uføre til å beholde tilleggspensjon under lengre opphold i utlandet

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentene fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest fremme forslag om lovendring som innebærer at personer som anses som unge uføre, kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet."

og

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag som fjerner begrensningen for unge uføre til å beholde tilleggspensjonen under lengre opphold i utlandet."

Det vises til dokumentene for nærmere redegjørelse for forslaget.

KOMITEENS BEHANDLING

Komiteen ba i brev av 11. oktober 2006 om Arbeids- og inkluderingsdepartementets vurdering av forslagene. Departementets svarbrev av 9. november 2006 følger vedlagt.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen og Sverre Myrli, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Kenneth Svendsen, fra Høyre, Martin Engeset, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund, fra Senterpartiet, Dagfinn Sundsbø og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til Dokument nr. 8:1 (2006-2007) om at personer som anses som unge uføre, kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet og Dokument nr. 8:2 (2006-2007) om å fjerne begrensningen for unge uføre til å beholde tilleggspensjon under lengre opphold i utlandet. Komiteen har valgt å behandle disse representantforslagene i samme innstilling da de tar opp de samme problemstillingene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at ordningen med garantert tilleggspensjon primært tar sikte på å sikre en nøktern levestandard for unge uføre som oppholder seg i Norge. Denne tilleggspensjonen er en ren sosial ytelse, som faller utenfor opptjeningssystemet i folketrygden. Tilgangen til ytelsen er enkel, idet det bare stilles krav om ett års medlemskap i folketrygden for å få tillegget, men ytelsen stoppes når unge flytter utenlands. Det gjelder ingen restriksjoner for å beholde ordinært opptjent tilleggspensjon ved flytting. Flertallet understreker at det bør vurderes nøye om ren sosial ytelse knyttet til norske forhold bør gis til personer som mister sin skatte- og trygdemessige tilknytning til Norge. Det å miste en ren sosial ytelse er ikke et særnorskt fenomen, og i internasjonal sammenheng har en fått gjennomslag for at den garanterte til-

leggspensjonen til unge uføre ikke er gjenstand for eksport.

Flertallet viser til at det i brev fra arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hanssen av 9. november 2006 fremgår at statsråden allerede har bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om en oversikt over hvor mange tilfeller det dreier seg om, og at det foreløpig ikke er foretatt nærmere vurdering av økonomiske konsekvenser ved at unge uføre får beholde den garanterte tilleggspensjonen ved flytting til utlandet.

Flertallet viser videre til at regjeringen Bondevik II nedsatte et offentlig utvalg under ledelse av Oluf Arntsen, som fikk i oppdrag å utrede ny uførepensjonsordning. Utvalget har frist til 15. mars 2007. Flertallet synes det er rimelig å avvente utredningen og se på regelendringer for uføre generelt før eventuelle endringer for/knyttet til utflyttede uføre vurderes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at den tilleggspensjonen som unge uføre får med hjemmel i folketrygdloven §§ 3-21 og 3-22, faller bort dersom den trygdede velger å flytte til utlandet. Konsekvensen av dette er at den enkelte blir minstepensjonist.

Disse medlemmer viser videre til at befolkningen reiser og flytter mer enn tidligere. Personer som er definert som "ung ufør" har en klar og definert sykdom. Flere av disse vil kunne få en bedre livssituasjon dersom de for eksempel bosetter seg i varmere strøk eller der det finnes spesielt gunstige behandlingstilbud. Dette vil på noe lengre sikt kunne gi den unge uføre mindre behov for helse- og omsorgstjenester. I andre tilfeller kan familietilknytning gjøre det naturlig for den enkelte å flytte til utlandet.

Etter disse medlemmers mening bør man etterstrebe at også mennesker som i ung alder er blitt arbeidsuføre, skal ha reell mulighet til fritt valg av bosted. Å tillate eksport av tilleggspensjon vil etter disse medlemmers mening innebære at personer i

denne gruppen gis en mer likeverdig mulighet til livsutfoldelse enn tilfellet er i dag.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem forslag til lovendring som innebærer at personer som anses som unge uføre, kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem forslag til lovendring som innebærer at personer som anses som unge uføre, kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentene og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Dokument nr. 8:1 (2006-2007) - om representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Kjell Ingolf Ropstad om at personer som anses som unge uføre, kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet - vedlegges protokollen.

II

Dokument nr. 8:2 (2006-2007) - om representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og Robert Eriksson om å fjerne begrensningen for unge uføre til å beholde tilleggspensjon under lengre opphold i utlandet - vedlegges protokollen.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 28. november 2006

Karin Andersen
leder

Eva Kristin Hansen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til arbeids- og sosialkomiteen, datert 9. november 2006

Dokument nr. 8:1 (2006-2007) - forslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Kjell Ingolf Ropstad om endringer i folketrygdloven som innebærer at personer som anses som unge uføre kan beholde tilleggspensjonen ved flytting til utlandet.

Dokument nr. 8:2 (2006-2007) - forslag fra stortingsrepresentantene Kari Kjønås Kjos, Kenneth Svendsen og Robert Eriksson om endringer i folketrygdloven som fjerner begrensningen for unge uføre til å beholde tilleggspensjonen under lengre opphold i utlandet.

Jeg viser til brev 11. oktober 2006 fra arbeids- og sosialkomiteen med anmodning om en vurdering av forslagene i Dok. nr. 8:1 (2006-2007) og Dok. nr. 8:2 (2006-2007).

Gjeldende rett

Forslagene tar utgangspunkt i regelen om at garantert tilleggspensjon til unge uføre ikke utbetales til personer som oppholder seg i utlandet og ikke lenger er medlem i folketrygden. Regelen ble innført med virkning fra 1. januar 1993 etter forslag i Ot.prp. nr. 99 for 1991-92.

I proposisjonen ble det blant annet vist til at den garanterte tilleggspensjonen til personer som er født uføre eller som er blitt uføre i ung alder, var innført på bakgrunn av norske forhold og med tanke på personer som oppholder seg her hele sitt liv. En mente det derfor kunne reises spørsmål om hensiktsmessigheten av at denne og andre ytelse som ikke bygger på avgiftsbetaling, uten videre utbetales i utlandet i lengre perioder, for eksempel når stønadmottakeren flytter til utlandet for godt. Man kan få rett til denne pensjonen på grunnlag av kortere opphold i Norge (ett år) selv om man var ufør ved ankomsten.

Videre ble det fremhevet at sett i et internasjonalt perspektiv, innebar våre regler om tilleggspensjon til unge uføre at folketrygden ble påført store forpliktelser sammenliknet med utenlandske ordninger, der tilsvarende pensjonsopptjening vanligvis ikke forekommer. En større grad av gjensidighet i forhold til andre lands forpliktelser kunne følgelig ikke oppnås gjennom trygdeavtaler, men måtte etableres gjennom interne regler.

På denne bakgrunn mente man at den garanterte tilleggspensjonen til unge uføre burde forbeholdes personer som oppholdt seg i Norge, og ikke utbetales etter flytting til utlandet. Dette fordi ytelsen helt fra starten av var ment å skulle være en ordning nært knyttet til Norge og norske samfunnsforhold og gi uttrykk for et samfunnsansvar overfor dem som har hatt liten eller ingen mulighet til å opptjene rettigheter på vanlig måte. Denne direkte tilliknytningen til Norge og norsk samfunnsliv vil i stor grad opphøre ved utflytting, også den enkeltes forpliktelser som knytter seg til opphold her, blant annet plikten til å betale skatt og trygdeavgift av inntekt,

I Innst O. nr. 9 for 1992-93 fikk forslaget bred tilslutning i sosialkomiteen, med unntak av Senterpartiets og Sosialistisk Venstrepartis medlemmer. Flertallet la avgjørende vekt på at den garanterte tilleggspensjonen ble innført med sikte på Norge og norske forhold, og at den ble gitt uten krav om opptjening i form av arbeidsinntekt

Til nærmere belysning av bakgrunnen for eksportforbudet vedlegges kopi av de aktuelle avsnittene i proposisjonen og innstillingen.

Forslagene

Jeg forstår forslagene slik at man ønsker en lovendring som innebærer at eksportforbudet for garantert tilleggspensjon til unge uføre oppheves, slik at denne ytelsen fritt kan utbetales også til personer som er bosatt i utlandet og ikke lenger er medlem i folketrygden. En slik endring vil i tilfelle innebære at man går tilbake til ordningen som gjaldt før 1. januar 1993, da det ikke var restriksjoner i forhold til eksport av denne tilleggspensjonen.

Vurdering

Innledningsvis nevner jeg at innstramningen i 1993 ikke hindrer enhver utbetaling av denne tilleggspensjonen i utlandet, da en rekke utenlandsopphold var, og fortsatt er, likestilt med opphold i riket. Dette er tilfeller hvor vedkommende opprettholder sitt fulle medlemskap i folketrygden som følge av reglene om pliktig medlemskap eller fordi pensjonisten oppholder seg i Norge i en så stor del av året at vedkommende er å anse som bosatt her.

Bortfall av den garanterte tilleggspensjonen medfører ikke uten videre bortfall av enhver pensjon fra Norge. Ved flytting til EØS-land eller til andre land vi har trygdeavtale med, vil det ved flytting bli gitt vanlig minstepensjon, og det samme gjelder ved flytting til tredjeland når vedkommende har 20 års botid etter fylte 16 år.

Tapet av den garanterte tilleggspensjonen betyr imidlertid en klar nedgang i nominell ytelse, fra vel kr. 150 000 til om lag kr. 112 800, dvs. en reduksjon på om lag kr. 37 200. I denne sammenheng bør man likevel være oppmerksom på at utflyttingen ofte skjer til land med til dels betydelig lavere kostnadsnivå enn Norge. Flyttingen, og reduksjonen i ytelse, innebærer derfor ikke uten videre en reell nedgang i levestandard. Som nevnt i mitt svar på et skriftlig spørsmål fra stortingsrepresentant Åse Gunhild Voie Duesund, har jeg imidlertid forståelse for at den enkelte vil oppleve reduksjonen i ytelse som urimelig og eventuelt også uforståelig.

Ved vurderingen av om den garanterte tilleggspensjonen bør gis til personer som mister sin skatte- og trygdemessige tilknytning til Norge som følge av flytting til utlandet, bør man for det første ta i betraktning ytelsens karakter. I motsetning til andre former for til-

leggspensjon (tilleggspensjon pga. arbeidsinntekt eller omsorgsarbeid), som forutsetter en eller annen form for "gjenytelse" fra mottakeren, er garantert tilleggspensjon til unge uføre en rent sosial ytelse knyttet til norske forhold og norsk kostnadsnivå mv.

Dette synspunktet har fått gjennomslag i internasjonal sammenheng. Den garanterte tilleggspensjonen er således unntatt fra det ellers strenge eksportkravet etter EØS-avtalen (ytelsen er inntatt i det såkalte vedlegg IIa som en ytelse i grenselandet mellom trygd og sosialhjelp). Et eksportforbud er videre innforhandlet i våre trygdeavtaler uten innsigelser fra avtalelandene.

I omtalen av spørsmålet i media er saken til dels framstilt som om eksportforbudet er et særnorsk fenomen. Dette er misvisende, idet norsk rett generelt er liberal mht. til utbetaling av pensjon i utlandet. Relatert spesielt til den garanterte tilleggspensjonen, er en slik synsvinkel særlig misvisende, idet man som tidligere nevnt vanligvis ikke finner slike ytelser i utenlandske ordninger. Man skal ikke lengre enn til Sverige for å se at tilsvarende særregler mangler helt. Mangelen på slike regler i utenlandske ordninger er en del av bakgrunnen for at man har fått gjennomslag for eksportforbudet i EØS-avtalen og andre trygdeavtaler.

Etter min vurdering tilsier ytelsens karakter - at det dreier seg om en rent sosial ytelse som faller utenfor opptjeningssystemet i folketrygden - klart nok at den bare ytes i Norge. Til gjengjeld bør det generelle kravet om medlemskap i folketrygden i de tre siste årene før uførheten inntrådte ikke fullt ut gjøres gjeldende i disse sakene. Det er behov for å se reglene om kvalifiseringsperiode og eksportreglene under ett. Til sammen avgrensar de reglene folketrygdens ansvar i forhold til utenlandske ordninger.

Tilgangen til den garanterte tilleggspensjonen er enklere enn i normale uføretilfelle, idet ett års medlemskap i trygden før pensjonskravet settes fram i utgangspunktet er nok. Personer som kommer til Norge før de har fylt 21 år vil alltid kunne tilstås denne ytelsen, og det samme gjelder alle som blir uføre her før de fyller det vanlige kravet om tre års medlemskap (forutsatt at uførheten inntreffer før fylte 26 år). Ytelsen kan dermed gis i tilfelle med beskjeden tilknytning til Norge.

En opphevelse av eksportforbudet ville innebære at en person med eksempelvis halvannet års opphold i Norge ville kunne få med seg tilnærmet full ytelse ved flytting tilbake til utlandet. Det gjelder ingen restriksjoner for eksport av tilleggspensjon med tilsvarende grunnpensjon som har tilleggspensjon opptjent etter ordinære regler. Slike resultater ville etter min vurdering føre til at den garanterte tilleggspensjonen til unge uføre ville fremstå som en *urimelig* gunstig ordning. På grunn av likebehandlingskrav og regler om likestilling av trygdeperioder i avtaleland etter internasjonale trygdeavtaler og konvensjoner, er det små muligheter for å skille mellom tilfellene ut fra kriterier som botid i Norge og lignende. Eventuelle løsninger på de

omhandlede problemene må skje i form av generelle løsninger, gjeldende for alle.

Dersom eksportforbudet oppheves, kan det synes behov for tilpasninger i reglene om kvalifiseringsperioder, slik at den garanterte tilleggspensjonen blir mindre tilgjengelig for personer som kommer til Norge fra utlandet. Dette vil øke presset på sosialkontorene og øke antallet personer som blir varige mottakere av sosialhjelp. Personer som er blitt uføre før fylte 26 år ville dermed bli henvist til sosialkontoret i en periode på ca. 40 år. Dette er lite ønskelig i forhold til kommunene, som opplever at ansvaret for uføre primært er et ansvar for folketrygden. Innstramminger i mulighetene for yngre personer til å få norsk uførepensjon, ville derfor være en løsning med betydelige ulemper.

Jeg oppfatter ordningen med garantert tilleggspensjon slik at den primært tar sikte på å sikre en nøktern levestandard for unge uføre som oppholder seg i Norge. Formålet er ikke å legge forholdene til rette for å flytte utenlands, uansett hvor aktverdige grunner dette måtte ha. De beste grunner synes å tale for at unge uføre som emigrerer, må leve med at ytelsen da blir redusert til vanlig minstepensjon. Det er som nevnt misvisende å oppfatte dette som en urimelig streng ordning, ikke minst dersom man vurderer spørsmålet i internasjonalt perspektiv.

I mitt svar på skriftlig spørsmål fra representanten Voie Duesund (spørsmål nr 1232) konkluderte jeg med at gjeldende ordning, alle forhold tatt i betraktning, synes å gi de mest balanserte resultatene. Ovenfor har jeg forsøkt å utdype grunnlaget for denne konklusjonen.

Som nevnt kan jeg forstå at det oppleves som urimelig å miste en ytelse man har hatt ved flytting fra Norge, og på denne bakgrunn har jeg allerede bedt Arbeids- og velferdsdirektoratet om en oversikt over hvor mange tilfeller dette kan gjelde, samt en nærmere redegjørelse for i hvilken grad etaten generelt har registrert dette som et omfattende problem.

Det er foreløpig ikke foretatt noen nærmere vurderinger av de økonomiske konsekvensene av en eventuell lovendring som innebærer at unge uføre får beholde den garanterte tilleggspensjonen ved flytting til utlandet

Jeg vil komme tilbake til spørsmålet om eventuelle økonomiske konsekvenser så snart Arbeids- og velferdsdirektoratets svar foreligger.

Norske pensjonsytelser kan generelt utbetales i utlandet. I stor utstrekning gjelder dette også ytelser som utelukkende bygger på ren botid. Reglene er tilpasset dagens virkelighet med en økende internasjonalisering og et stadig mer utbygd internasjonalt system for trygdekoordinering, blant annet med sikte på å unngå urimelige belastninger for Norge sett i forhold til andre land. Endringer i deler av dette regelverket kan derfor ikke vurderes isolert, men må vurderes under ett og under hensyn til de internasjonale reglene.

Undervedlegg 1**Utdrag av Ot.prp. nr. 99 for 1991-92****5.2 Departementets vurderinger og forslag**

Garantert tilleggspensjon til personer som er født uføre eller som er blitt uføre i ung alder, er innført på bakgrunn av norske forhold og med tanke på personer som oppholder seg her hele sitt liv. Det kan derimot reises spørsmål om hensiktsmessigheten av at denne og andre ytelser som ikke bygger på avgiftsinnbetaling, uten videre utbetales i utlandet i lengre perioder, f.eks. når stønadmottakeren flytter til utlandet for godt. Det må videre tas i betraktning at man kan få rett til denne pensjonen også på grunnlag av kortere opphold i Norge. Et eksempel kan belyse dette forholdet:

En familie med en "født ufør" flytter til Norge i forbindelse med familieforsørgerens arbeid. Den uføre er 25 år ved ankomsten til Norge, og oppholdet her blir av 4 års varighet. Det gis ingen utenlandsk ytelse. Norsk uførepensjon kan her tilstås etter ett år i Norge, jfr folketrygdloven §8-1 nr 3 bokstav b. Det tilstås i dette tilfellet 33/40 av full pensjon, som tilsvarer kr 71.850 pr år (G = kr 36.500). Denne pensjonen utbetales også etter flytting til utlandet og ut vedkommendes liv. Til sammenligning utgjør full minstepensjon for enslig kr 58.583 pr år, og utbetales utenlands bare dersom vedkommende har 20 års botid i yrkesaktiv alder.

Sett i et internasjonalt perspektiv, innebærer nåværende regler om tilleggspensjon til unge uføre at folketrygden påføres store forpliktelser sammenliknet med utenlandske ordninger, der tilsvarende pensjonsopptening vanligvis ikke forekommer. Dette innebærer igjen at en større grad av gjensidighet ikke kan oppnås gjennom trygdeavtaler, men må etableres gjennom interne regler.

Sosialdepartementet finner det i den forbindelse lite aktuelt å foreslå innstramminger i adgangen til å få tilleggspensjon for unge uføre under opphold i Norge. Dette gjelder også i "innflyttertillfellene", der det i stor utstrekning bare blir aktuelt med større eller mindre delpensjoner fastsatt etter de generelle reglene om avkorting på grunn av utenlandsopphold i yrkesaktiv alder (jfr eksemplet ovenfor).

Departementet har derimot kommet til at tilleggspensjon til unge uføre ikke bør gis etter flytting. Som nevnt

er ordningen nært knyttet til Norge og norske samfunnsforhold og gir uttrykk for et samfunnsansvar overfor dem som har hatt liten eller ingen mulighet til å opptjene rettigheter på vanlig måte. Ved utflytting forsvinner den direkte tilknytningen til Norge og norsk samfunnsnivå, og de forpliktelser overfor samfunnet som knytter seg til opphold her, opphører. Blant annet gjelder dette plikten til å betale skatt og trygdeavgift av inntekt.

For ordens skyld bemerkes at forslaget ikke vil hindre enhver utbetaling av denne tilleggspensjonen i utlandet. En rekke utenlandsopphold er likestilt med opphold i riket. Dette er tilfelle hvor vedkommende opprettholder sitt fulle medlemskap i folketrygden, enten som direkte følge av bestemmelsene i folketrygdloven §1-2 eller etter søknad om frivillig medlemskap etter loven §1-4. En annen viktig gruppe hvor ytelser fortsatt vil bli gitt, er tilfellene hvor pensjonisten oppholder seg i Norge i en så stor del av året at vedkommende er å anse som bosatt.

Heller ikke i utflyttingstilfellene vil forslaget medføre en absolutt hindring for at det gis ytelser fra folketrygden. Tilleggspensjon som bygger på pensjonsgivende inntekt vil fortsatt bli gitt. Videre kan det utbetales grunnpensjon og særtilllegg dersom de generelle vilkårene for dette er oppfylt. Det kreves da etter loven minst 20 års botid i riket i yrkesaktiv alder. Dette vilkåret kan være lempet i trygdeavtaler med andre land (inkludert EØS-avtalen).

Sosialdepartementet foreslår etter dette at tilleggspensjon til unge uføre bare skal utbetales til personer som oppholder seg i riket eller som opprettholder sitt fulle medlemskap i folketrygden under utenlandsopphold. Ytelser til personer som ikke er medlemmer av folketrygden under utenlandsopphold vurderes helt ut etter de vanlige opptjeningsregler og reglene for utbetaling av ytelser utenlands.

Dette foreslås gjennomført ved at det i folketrygdloven §§7-3 nr 3 og 8-4 nr 3 tredje ledd tilføyes bestemmelse om at de særlige ytelsene til unge uføre bare gis under opphold i riket eller dermed likestilte perioder i utlandet. Det vises til lovutkastet.

Undervedlegg 2**Utdrag av Innst. O. nr. 9 for 1992-93****Komiteens merknader**

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen, Brenden, Engseth, Kalstø, Stoltenberg og Torsvik, medlemmene fra Høyre, Benkow, Brunæs, Knutzen og Widvey, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Alvheim og Ytterhorn og medlemmet fra Kristelig Folkeparti, Røyseland, har merket seg at endringen som foreslås i folketrygdloven vil bedre tilpasningen i en tid med økt internasjonalisering og økte internasio-

nale forpliktelser. Flertallet viser til Innst. O. nr. 76 (1988-1989) (Ot.prp.65 (1988-1989)) og de respektive partiers merknader til denne. De endringer i lov om folketrygd som ble gjort den gang hadde bl.a. til hensikt å gjøre regelverket mer tilgjengelig, unngå utstrakt skjønnsbehandling og hindre dobbelpensjonering.

Flertallet vil peke på at EØS-avtalens regelverk om trygderettigheter innebærer en utvidelse og forenkling av arbeidet på dette felt. Pensjonsansvaret samordnes

med samtlige av landene i EØS-området og flertallet har merket seg at dette felles regelverk gir lite rom for tilpasninger på bilateral basis.

Flertallet vil understreke at endringene fører til betydelige administrative fordeler og forenklet saksbehandling. Flertallet har også merket seg at departementet har anslått besparelsen på sikt å ligge mellom 100 og 300 mill. kroner.

Flertallet har merket seg at et av målene med endringene som foreslås er å hindre dobbelpensjonering. Flertallet slutter seg til de forslag til endringer departementet foreslår, med unntak av medlemmet fra Kristelig Folkeparti som går mot de endringer som gjelder pensjonspoeng for omsorgsarbeid, og viser til merknader om dette.

Flertallet har ellers merket seg de endringer som foreslås for beregning av tilleggspensjon med overkompensasjon. Flertallet vil be departementet sørge for at trykdeetaten orienterer de personer som heretter i motsetning til tidligere vil oppfylle betingelsene for overkompensasjon om den mulighet de har til å få omregnet sine pensjoner.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, Sortåsløkken, Viken og Widnes, har merket seg at Regjeringen på bakgrunn av EØS-avtalen framlegger endring i lov om folketrygd slik at rettigheter for familiemedlemmer bosatt i utlandet blir svekket.

Disse medlemmer viser til at det har vært bred politisk enighet om at folketrygden skulle være vårt sosiale sikkerhetssystem og at den skulle omfatte alle. EØS-avtalens bestemmelse om fri flyt av arbeidskraft og lettere adgang til etablering, fører til at deler av folketrygdens rettigheter må vurderes på nytt.

Disse medlemmer viser til at i tillegg til de ordinære opptjeningsreglene har folketrygden betydelig innslag av pensjonsrettigheter uten opptjening etter vanlige regler. Dette gjelder ordninger for garantert tilleggspensjon til personer som er blitt uføre før fylte 24 år, og den nye ordningen med pensjonspoeng for omsorgsarbeid.

Disse medlemmer går imot at pensjonsrettigheter knyttet til folketrygden skal bortfalle som følge av EØS-avtalen.

Disse medlemmer er redd for at tilpasningen til EØS sitt regelverk skal føre til et svekket trykdesystem, og at det blir sosial støtte som må utfylle de oppgavene lov om folketrygd tidligere har ivaretatt.

Disse medlemmer vil også peke på at rettighetene blir ytterligere svekket ved at det ikke blir plikt for administrasjonen til å følge opp den enkeltes rettigheter, slik at det er fare for at mange ikke får de ytelsene de har krav på. Dette vil i første rekke gå utover de svakeste.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer gå imot de forslag til endringer i lov om folketrygd som er fremmet i Ot.prp.nr.99 (1991-1992).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti har merket seg de endringer som foreslås når det gjelder pensjonspoeng for omsorgsarbeid.

Dette medlem finner det rimelig at bare personer som er pensjonstrygdet i Norge har rett til å opparbeide pensjonspoeng for omsorg for små barn. Dette betyr at ektefeller av utlendinger som arbeider i Norge og som selv bor i utlandet med små barn ikke vil ha rett på pensjonspoeng for omsorgsarbeid. Nordmenn som oppholder seg i utlandet vil bare bli berørt av dette når de ikke har fullt medlemskap i folketrygden under utenlandsoppholdet.

Dette medlem slutter seg også til at når det gjelder pensjonspoeng for pleie av eldre og funksjonshemmede skal det i tillegg stilles krav om at den pleietrengende er pensjonstrygdet eller får pensjon fra folketrygden.

Dette medlem viser ellers til de endringer som foreslås når det gjelder betydningen av pensjonspoeng for omsorgsarbeid i forhold til uførepensjon når uførhet inntreffer i omsorgsperioden. Forslagene innebærer at en person som ikke har tjent opp pensjonspoeng før omsorgsperioden starter, ved beregning av uførepensjon bare får medregnet fremtidige pensjonspoeng fram til yngste barn fyller 7 år.

Dette medlem vil understreke betydningen av det ulønnede omsorgsarbeid som utføres i hjemmet. Innføring av pensjonspoeng for slikt omsorgsarbeid innebar en oppgradering av dette arbeidet.

Dette medlem vil peke på at det er stor sannsynlighet for at de fleste som blir uføre under en omsorgsperiode, ville blitt yrkesaktive når omsorgsperioden var slutt. Dette gjelder enten vedkommende var yrkesaktiv forut for omsorgsperioden eller ikke. Dette medlem mener derfor disse må få beregnet uførepensjonen på grunnlag av opptjening av 3 pensjonspoeng fram til pensjonsalder. På denne bakgrunn går dette medlem imot lovendringen på dette området, og vil stemme mot innstillingens §8-4 nr. 3 nytt siste ledd og §84 nr. 4 nytt siste ledd.

